

פרשת מקץ
שבת חנוכה

זמני השבת:
ירושלים:
כניסת השבת:
16:00
יציאת שבת:
17:15

גליון 226

זו דרכנו

בטאון תלמידי ישיבת דרך ה' ירושלים עיה"ק
גליון חנוכה מורחב

אבי פורמן
עובר על
הפוליטיקה
דשנות
האלפיים

בראי
ההיסטוריה
של אנטיוכוס
עמוד 3

הרב ארי מור
בש"ס sms
על חנוכה
עמוד 8

"הרי זה וודאי שבהדלקת שמונה נרות יש פרסומי ניסא גדול יותר, ומדוע שלא נדליק כבר מהתחלה שמונה נרות?"
מוריגו ראש הישיבה שליטא במאמר חג על "פרסומי ניסא"
עמוד 2

"אל תקבל תשובה שלא נראית לך"
פנינו לעורך המיתולוגי של העלון, הרב חנוך רוזנברג, בבקשה להכנס אל קודש הקודשים של האיש והסיגריה - הרב אליהו מאיר פייבלזון. העלינו את כל הנושאים הבודעים על הפרק וחילצנו אמירות מעניינות.

כל זה בראיון המלא בעמוד 6

תודה מיוחדת לבחור דוד מור שסיפק את המצלמה
והכישרון לטובת העלון

"פרסומי ניסא" - המוסיף והולך

מאמר מיוחד לחנוכה

פעמים רבות במהלך חיינו אנחנו מרגישים שכוחותינו הטובים האמתיים, הם בסך הכול מעטים וחלשים ואינם משמעותיים כדי ליצור איתם תהליך מנצח מול כוחותינו, והם לא יעמדו בפני "הרעים והגיבורים" שבנטייתנו השליליות.

כל אחד מאתנו, מכיר רגעים בהן שוקעת החמה ו"יורדת החשיכה" על חיינו, הכול קשה ואורו של יום חדש לא נראה באופק.

אל מול מצב זה מאירים נרות החנוכה, ומגלים לנו את כוחו של הניצוץ הקדוש החבוי בכל אחד מאתנו, שיכול להתגבר על כוחות רבים ואדירים ממנו שנמצאים בתוך ליבו של אדם. פח השמן הטהור, והמיעוט הצודק של משפחת הכהנים שנלחמו על אמונתם, מאירים לנו את כוחותינו החבויים בהיכל ליבנו, החתומים בחותם האמת. אם רק נשתדל לתת להם להאיר, הם יאירו לנו את כל מחשכי חיינו.

בימים אלו, יכולה אמונה קטנה וחבויה באלוקי ישראל, להפוך לאמונה גדולה ויוקדת. רצון קטן של התקרבות לה', יכול להפוך לתבערת לב פנימית, ורצון מועט של לימוד תורה יכול להפוך ללימוד מוצלח ומאיר פנים. אלו ימים שמסוגלים לנס גדול שיתרחש בליבנו, שבו ינצח הטוב המועט שבתוכנו ויכבוש את כל כולנו.

אל מול תפיסות השוק

צורת ה'פרסומי ניסא' שאנו מצווים לפרסם לעצמנו היא דווקא על פתחי הבתים בשעה שיורדת החשיכה, שהרי בתוך הבתים דולק אור והחושך אינו מורגש, ואם שם נדליק את החנוכייה, לא יורגש האור המיוחד של המצווה. אך בפתח הבית מבחוץ, בו שוקעת החמה והחושך יורד, שם בדווקא באה לידי ביטוי בשורתה של החנוכייה המאירה. רשות הרבים ושקיעת החמה מבטאים את החומר והחושך החומרי, המאיים על עולמו המאיר של היהודי. כשאנו מדליקים ומאירים את אותם כוחות טובים שיש בנו, אנו מאירים את החושך של העולם והכוחות השליליים הפועלים בו.

בפתחו של הלילה אנו מאירים לנו את הדרך ולא נותנים לתפיסות ה"שוק" ולחשיכה להשתלט עלינו. אנו בעצם מדליקים לנו את החשיכה עד שתכלה הרגל שלנו עצמנו מהתפיסות החיצוניות של רשות הרבים, תפיסות השוק. אנו מבטאים בהדלקה זו פרסום גדול, של כוחות גדולים, ומתפללים לה' שיעשה לנו ניסים גדולים.

זהו גם ענינו של נר חנוכה, המוסיף והולך. איננו מדליקים מיד שמונה נרות, מפני שבכל יום של חנוכה, אנו מגלים עוד ועוד כוחות חבויים וגנוזים בנפשנו שלא ידענו עליהם קודם, כוחות שמצטרפים יחד לאור גדול. בכל יום מימי החנוכה נדלק לו נר נוסף, המגלה עוד כוח טוב שחבוי בנו וראוי להדלקה, וכך מצטרפים להם הנרות בבחינת "מצווה גוררת מצווה", וכל יום מאיר אור נוסף למחרת שמצטרף לשמונה אורות על טבעיים ובלתי מנוצחים, שיאירו את דרכנו - דרך ה'.

נרות חנוכה מאירים לנו את חיינו באמונה גדולה, שיש בכל אחד מאתנו כוחות גדולים מאוד, שגם אם הם כוחות מועטים וחלשים, אם רק נאמין בעצמנו שאנחנו יכולים לנצח - כי ה' אתנו - אכן ננצח!

"מצוות נר חנוכה מצווה חביבה היא עד מאד וצריך להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח הא-ל והודיה לו על הניסים שעשה לנו... ומדליקים בהן הנרות על פתחי הבתים בכל לילה ולילה משמנות הלילות להראות ולגלות הנס" (רמב"ם הלכות חנוכה).

הבה נתבונן במטרתה של מצווה נפלאה זו של הדלקת הנר.

חז"ל בכמה מקומות כתבו בטעמה של ההדלקה שהיא משום "פרסומי ניסא", ומכך לימד אותנו הרמב"ם שמטרתה של המצווה "להודיע, להראות, ולגלות הנס".

בואו ונבין, למי עלינו להודיע ולמי עלינו לגלות את הנס? הרי העוברים והשבים ברשות הרבים של הישוב היהודי, כולם מדליקים בעצמם בפתחי בתיהם, ולא מסתבר שלעוברים ושבים שאינם מבני ברייתנו, שאינם מבינים בטיבה של הדלקה זו, נצטוונו בהדלקת הנר.

דבר מעניין נוסף, אנו מוצאים במצוות נר חנוכה, כשאנו מוסיפים בהדלקה נר נוסף בכל יום של ימי החנוכה. עלינו להבין מדוע אנו מוסיפים להדליק את הנרות בהדרגתיות עד שמתמלאת החנוכייה בשמונה נרות, ואיננו מדליקים בכל יום שמונה נרות, הרי זה וודאי שבהדלקת שמונה נרות יש פרסומי ניסא גדול יותר, ומדוע שלא נדליק כבר מהתחלה שמונה נרות, זכר לנס שידוע לנו שארע בכל שמונת הימים?

פרסומי ניסא - לעצמנו!

ברצוננו להציע כאן מהלך מחדש מעט במטרת הדלקת הנר.

כנראה ידידי, שחז"ל הקדושים התכוונו שאנחנו נפרסם את הנס בעיקר אצלנו ולעצמנו. אין הכוונה ב"פרסומי ניסא", לפרסם רק לאחרים משהו, אלא עיקרה של המצווה המושלמת היא להדליק נרות בצורה כזו שהיא תשפיע על המדליק בעצמו, ותפרסם אצלו את הנס.

לאור הבנה זו, שאנחנו בעצמנו הוא קהל היעד שצריך לפרסם אצלו את הנס, מדוע א"כ נצטוונו להדליק על פתחי הבתים ולא בתוך הבית פנימה? ומדוע נקבע זמן ההדלקה "מששתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק", והלא בכל שעה במשך הלילה שנדליק, תגרום פעולה זו פרסום בליבנו?

כוחו של המיעוט הצודק

כעת, עלינו להסביר לעצמנו, מדוע תיקנו לנו עצמנו, צורת הדלקה שכזו, שנועדה לכאורה לקיימה מבחוץ מול כל העולם, בעוד שבשאר מצוות נאמר הכלל "והצנע לכת עם אלוך"?

הסבר דבר זה, קשור לעיקרו של נס החנוכה.

ישנם שני דברים מרכזיים שעליהם נסובים מצוות החנוכה. בימים אלו נמסרו רבים ביד מעטים, וגיבורים ביד חלשים, ובימים אלו נמצא פח קטן של שמן שלמרות קוטנו, דלק בנס הרבה מעבר לגודלו הטבעי.

לשתי עובדות מרכזיות אלו, של ניסי החנוכה, ישנו מכנה משותף אחד שמלמד אותנו לדורות על כוחו של המיעוט הצודק מול הרוב הטועה, ועל כוחה של האמת הטהורה, ולא משנה מה גודלה, מול כוחות השקר הנראים גדולים ומאיימים.

בכל אחד מאתנו ישנם כוחות רבים מאד, טובים יותר וטובים פחות. לכל אחד מאתנו ישנם זמנים שבהם נדמה שכוחות רבים של "רשעים טמאים וזדים" מאיימים עלינו ומנסים לשלוט בנו.

באלו הימים בזמן ההוא מאת: אבי פורמן

כמו בימים ההם כך בזמן הזה. התקיימו בחירות בארץ ישראל, ותתמודד מפלגה חדשה, אשר נאספו אליה כל מאוכזבי המפלגות, ויקבצו אליה שונאי היהדות. וישימו בראשה איש צר ואויב לפיד שמו.

ויקים את מפלגתו, ויקראה בשם יש עתיד, ויאמרו אליו יועציו וחכמיו, "ישנו מגזר אחד, מפוזר ומפורד, אשר את חוקינו אינם שומרים, ואת מסינו אינם משלמים, הבה נתחכמה לו, פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו".

וייטב הדבר בעיניו לחוקק חוקים לפגוע בציבור היראים. ויחבור אליו איש חלקלקות בראשו כיסוי כמחצית השקל והיו שניהם לאח אחד, ויכרתו ברית ביום ההוא ויגזרו כל בן היילוד קצבתו תקצצו, ויענו את בני ישראל בקיצוצים שונים.

אך כאשר יקצצו אותו כן ירבה וכן יפרוץ, וישלטו החרדים המה בשונאיהם, על עוד שכונה ועוד שכונה, ועל כן יאסוף השליט את כל חכמיו, ויאמר להם הבה נגזור על התורה, השבת ועל המילה, ויאמר לו אחיו שותפו, "הבה אייעצך כדת מה לעשות בהם, מרר את חייהם תחילה בחומר ובלבנים, ולאחר מכן טפל בנשמתם ויוקל לך". וירא הדבר כי טוב, וישלח שליחים בכל ערי מלכותו ללשכות הגיוס, ויצא הצו מלפניו "התייצבו לגיוס או לכו לעבוד". ויפקד הלפיד פקידים בכל מדינות מלכותו על הציבור החרדי אשר את דתי המלך אינם עושים, ואת בניהם לצבא אינם שולחים. על כן מלבד אלף מתמידים הוגים, כל השאר לצבא יילקחו ואת המדינה ישרתו.

וישמע על כך הכהן הגדול מאחיו ויאמר "מי לה' אלי", ויבאו כל רכב בחור אשר מלאו ליבו להגות בתורה, וינוסו ויחדיו אל ההרים, מקום אשר יד הפקידים לא תגיעם, ויהגו בתורה יומם וליל, ויחפשו אחריהם הפקידים בכל הארץ לאורכה ולרוחבה, עד אשר מצאו מערה אחת בגבעת שאול, אשר שם הסתתרו התלמידים, ואך שמעו על בואם של אנשי הביקורת ויתחכמו להם התלמידים מאוד. והיה כלומדם כמידי יום ויום בשעה שבאו החיילים הראו להם הטאבלטים כאילו עסוקים בראיית קליפים ביוטיוב, ואך רגע קט כאשר יצאו החיילים מיד החזירו למסכים את דף הגמר וילמדו בעוז.

והעיר ירושלים נבוכה, כי לא ימצא הלפיד את הבחורים, שאת גזירותיו אינם שומרים, ואת חוקיו אינם מקיימים. ויחרה אפו במאוד מאוד, ויכבד את ליבו על העם. ויגזור אף על הנקבות לימודי ליב"ה, בכל סמינר וסמינר בכל עיר ועיר שיהיו עוסקים אך ורק בלימודים שהוא חפץ. ויצו כתבו לכם על קרן השור, אין לנו חלק באלוקי ישראל.

והיה כשמוע המנהלות על כך ויצר להן מאוד, אך אף על פי כן ימשיכו בלימודיהן כרגיל. והיה כאשר יבוא אליהן מדי יום ויום לעשות בדיקות

שונות ומשונות ויאמרו אליו המנהלות, כי הבנות חיות הנה ואין בכוחן לשומרן, ותקום אחת המנהלות, ותעלה אל החומה ותאמר אם לא ניתן לחנך את בנותינו כדרך המסורה לנו, למה לי חיים. ותפל את עצמה לארץ, ותהום כל העיר על מעשה זה. אחר הדברים האלו ויגדל האיש בארץ וכל אשר עושה להרע לאחיו, גודל רייטינגו ומעריציו מתרבים.

ויוסף עוד להכעיס וישלח את חייליו ובראשם שלח את שר צבאו נירון ברקת ויצורו על ירושלים עד אשר נפלה העיר בידם, וישימו עץ בהיכל וכל אשר יכרע וישתחוה אל העץ יגדילו קצבתו ויתנו לו לשבת במועצת העיר, ויעלוץ על כך הלפיד כי מחשבתו אשר חשב על הלומדים ומזימתו הצליחה.

וכל יום ירבו פיתוייהם וידברו אל לב בחורי הישיבות צאו לעבוד ולא שמעו אליהם וינסו לשבור את ליבם בכל מיני תחבולות וירא את כל זאת איש מרחוב רשב"ם ויישא מטהו ויחוקק בראשו את השם המפורש ג', ויתלכדו סביבותיו אנשים רבים ויבנו להם מחנים וערים בצורות לבלתי הגיע שם השטן להשחית.

וירע הדבר בעיני לפיד מאוד מאוד, וחמתו בערה בו עד להשחית את כל המפעל הגדול הזה, ותבוא אליו אחת ממנהלות הסמינרים ותאמר אליו "אני אייעצך כיצד תבער מחנה זה מעל פני האדמה" ויזדקרו אוזניו להקשיב לה ותאמר "פתרון זה אין ראוי שישמעו כל יועציר ועיתונאי החצר, כי אם אתה לבדך" ותיפול לפניו ותוסף לדבריה "כל הכבוד על הרעיון ייפול אך ורק בחלקך, ותאמר לציבור בוחריך כי אתה איש משכיל, יוזם ובעל חזון" ויידלק הניצוץ העיתונאי אשר בקרב, וייטב הדבר בעיניו ויצעק בקול הן הן.

ויקרא הוציאו כל עיתונאי מעלי, ויצאו כולם ויוותרו לבדם, ותוציא המנהלת את הפגיון מתחת חצאית הקפלים ותתקע בבלונו הנפוח ויצא כל האוויר בשריקה ותשקוט הארץ ארבעים שנה

אחר כל הדברים האלו, וירבו מהם אשר יאמרו מה לנו כי נלין על המדינה שחילונית היא, אבל מאחר שהכביד עליהם את מיסיו, אף הם הודו אלו לאילו איך נתן ליבנו לראות את כסיל זה מולך עלינו, שהרי מימות אביו המנוח לא ישב אדם ריק מתוכן כל כך בעמדה זו. ותיכף אחר כך התרגשה על העם מערכת בחירות נוספת, וישליכו העם את לפיד אל אשפת ההיסטוריה, ואל כל המדינות נשלחו ספרים ונחתום בטבעת משרד האוצר, ותבוא הרווחה ליהודים ויקבע יום זה למשתה.

אך והיה בשובם אל היכלי הישיבות לא נותר אלא ספר אחד קטן בלבד, אשר לא היה בו אלא כדי ללמוד למניין אחד מצומצם של אברכים, ושוב תתעורר המחלוקת, זה אומר "רבי גדול הוא, ואליו צריך הספר ללכת" וזה אומר "הצדיק שלי ראוי שיניח את ראשו על הספר" כך התקוטטו ביניהם תלמידי הצדיקים, עד שהיה הפלא בעיניהם ויתאחדו כל הצדיקים לצדיק אחד והיה הדבר לנס.

בברכת באנו החושך לגרש.

חנה ושבעת בניה

מאת: אבי פורמן

מעשה באישה ושמה חנה, שנשבתה היא ושבעת בניה והובאו לפני המלך. ויצווה את עבדיו - הכרידום וכך נמשול בהם. ויכרדו עבדיו בין האחים.

ויקרא לכן הגדול לעמוד לפניו וישדלו בדברים להתגייס לצבא, ויאמר לו הרי כתוב במקורותיכם "האחים יצאו למלחמה ואתם תשבו פה" ויען לו הכן הגדול ויצעק בקול- לא אמיר דתי ולצבא לא אלך ויצווה השליכוהו אל הכלא הצבאי.

וישלח לקרוא לכן השני ויאמר לו "אם תלך ותעשה כרצוני אפנקך במתנות גדולות מאוד" ויאמר לו "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף" ויחרה אפו של העריץ ויקרא השליכוהו מעלי.

ויקרא לכן השלישי ויאמר לו "זההר אטיל עליך סנקציות פליליות" וירא הכן ויאזור את אומץ ליבו ויפסוק לו "כי טוב סחרה מכל סחורה".

ויקרא לכן הרביעי ויאמר לו אתן לך הטבות בדיור ויען "אין גדול כאלוהינו שאמר לי שמים אף לי ארץ".

ויקרא לכן החמישי וידבר אליו דברי חלקות "הן ממילא שבבניק אתה ודחוי בקרב אחיך ורוצה אתה לעבוד, מדוע שלא תלך לשחר כחול תרכוש לעצמך מקצוע מכובד" ויען לו הצעיר בעוז הלא נאמר בתורתנו הקדושה "ושמרו דרך ה' וישלך אותו בזעם מלפניו.

ויצווה לקרוא לכן השישי הקטן וידבר אתו במתק שפתיים, למה תתעקש ראה כל אחיך נמקים בכלא, רק תלמד ב'חיידר' אנגלית והנדסה, ויאמר בקול רך "לכלא אלך בשמחה על קידוש שמו הגדול והנורא"

וישתומם העריץ ויבהל, ויבקש לקרוא לעולל הקטון אשר את אותיות האל"ף ב"ת החל עתה לשון ויפתהו במיני מתיקה, וילחש על אוזנו כל בקשתי ורק זהו רצוני "שק לדגל ואת כל אחיך לביתך אשלח" פניו החתומות הביעו נחישות ולא הוציא מפיו הגה, ויניחוהו למרגלות הדגל ויפצירו בו "אך שחה מעט ונשקוה" וכך לא יפגע כבודה של מלכות.

אמר לו הילד: אוי לך, המלך, אם כבוד עצמך חשוב בעיניך כל כך, כבודו של הקדוש ברוך הוא - על אחת וכמה.

מיד ציווה המלך לעשות לו כאשר עשו לאחיו.

אמרה להם אמו: רק המתינו מעט ותנו לי את בני ואנשקנו.

נתנוהו לה.

אמרה אמו למלך: בחיי ראשך, המלך, קחני תחילה, ואחר כך טול אותו.

ולא שמע לה המלך.

נפלה אמו עליו, והייתה מחבקתו ומנשקתו, ואמרה לו: "בני, לך אצל אברהם אביך ואמור לו: "כך אמרה אמי: אל תזוז דעתך עליך, אתה עקדת מזבח אחד, ואני עקדתי שבעה מזבחות; אתה - ניסיון, ואני - מעשה".

עד שהיתה מחבקתו ומנשקתו חטפוהו מעליה.

אף היא עלתה לגג ונפלה ומתה.

יצאה בת קול מן השמים ואמרה: "אם הבנים - שמחה!" (תהלים קי"ג, ט).

מלחמת ה

מאת: ארי וינברג

אחד הדברים היותר מיוחדים שלמדתי בישיבת דרך ה', לצאת מהמקובעת הישנה של הגן ולהביט בדברים שלמדתי בעבר באור ובמבט שונים. וכך ניסיתי להתבונן על נס חנוכה בצורה כזו, ולתרגם את הדברים למילים בנות זמנינו.

כל זה בכתבה שלפניכם

אנטיוכוס אפיפאנס הרביעי

169 לפנה"ס. העולם כולו סער ורגש לרגל אירועים על טבעיים שהתרחשו. תחילה הקדמה קטנה: יוון של אותם ימים הייתה אימפריה עצומה וחזקה, בראשה עמד קיסר גדול חזק ותקיף מאוד בשם אנטיוכוס אפיפאנס הרביעי. הוא כבש מדינות רבות ומלכים חזקים, החריב את טירותיהם, שרף את היכליהם והשליך את כל בכירי הממלכות הכבושות לבית הכלא. עדויות מאותה התקופה מספרות, שמימי אלכסנדרוס המלך לא קם מלך כמוהו. הוא בנה לו מדינה גדולה על חוף הים שתהיה לו לבית מלכות, וקרא לה מדינת אנטיוכיא על שמו. משם הוא שלט ביד רמה על כל ממלכתו.

בירושלים המצב לא היה שונה במיוחד. היוונים שלטו ביד רמה במשך מאה ושמונים שנה בארץ והקימו שם אף מושבות יווניות בעלי תרבות אתנית מובהקת. הם אף קבעו חוקים שחלו על כל יושבי איזור השיפוט היווני, דברים כמו איסור מילה, שבת וראש חודש. והיה אם עבר אדם על החוק ומל את בנו, הביאו אותו ואת אשתו ותלו אותם בפומבי, יחד עם התינוק, למען ישמעו ויראו. עד לאותו יום שמתיוון שחט חזיר ע"ג מזבח בעיר מודיעין. מתתיהו כהן גדול מקנא את קנאת ה' - הורג את המתיוון, מחריב את מזבח האליל, נעמד על גביו ומכריז הכרזה שתהדהד עוד שנים רבות: "מי לה' אליי!" מתתיהו מכנס את בניו, יהודה הבכור, שמעון השני, יוחנן השלישי, יונתן הרביעי ואלעזר הצעיר. הוא מברך אותם: יהודה - אדמה אותך ליהודה בן יעקב שנמשל לאריה, שמעון - אדמה אותך לשמעון בן יעקב שהרג את יושבי שכם, יוחנן - אדמה אותך לאבנר בן נר שר צבא ישראל, יונתן - אדמה אותך ליונתן בן שאול שהרג את הפלישתים ואלעזר - אדמה אותך לפנחס בן אלעזר שקנא לאלוקינו והציל את בני ישראל.

חמשת בניו, יחד עם קומץ לוחמים עזי נפש, נקבצים בראשות בנו יהודה המכבי ופותחים במרד שנראה חסר כל סיכוי. מתתיהו נפטר עוד בראשית המרד ויהודה מוכתר תחתיו למנהיג.

אפוליונוס, מפקד גזרת השומרון, הזעיק במהירות את חיל המצב כדי לחסל את המרד לפני שיתרחב. יהודה מתקיף אותם בפתאומיות, אפוליונוס נהרג וחייליו בורחים בבהלה. סירון, מפקד הצבא האזורי, חונה בארם ומוזעק לסייע. יהודה מכנס תפילות וקובע צום. לאחר מכן הוא גולש יחד עם חייליו במורד בית חורון ומפיץ את חיל סירון לכל רוח.

אנטיוכוס מקבל בתדהמה את החדשות מירושלים, ומחליט לשלוח חייל כבד המונה ארבעים אלף חיילים, שבעת אלפים פרשים, שבראשם שלושה מצביאים מנוסים, גורגיאש, תלמי וניקנור. יהודה המכבי מכנס שוב את החייל ליום צום ותפילה בשוב מצפה, הנמצא מול ירושלים הכבושה. מקום הכינוס נודע ליוונים, וגורגיאש יוצא יחד עם גדוד חיילים להפתיע את יהודה. בינתיים, יהודה מוביל את לוחמיו לבקעת אמאוס, מקום חניית חיל היוונים... היוונים מופתעים, ולפני שהם מספיקים להתאושש, יהודה מעלה באש את כל המחנה. לאחר חיסול המחנה הוא ממתין לגורגיאש... גורגיאש חזר ונפל למלכודת יחד עם אלפיים לוחמים ואלף פרשים.

אנטיוכוס כועס, ומחליט ללמד את היהודים לקח שלא ישכחו במהרה. הוא שולח את שר הצבא, ליזיאס, שהיה המשנה למלך, בראש צבא אדיר המונה שישים אלף לוחמים וחמשת אלפים פרשים, שנועד יותר להפחיד ולהניס את הלוחמים היהודים בטרם קרב. הוא לא עובר דרך השומרון, מחשש למלכודת של חיל יהודה, אלא עובר דרך מדבר יהודה. בעודם צועדים במרץ נחושים להילחם ולנצח, חיילי יהודה גולשים במורד ההרים וטובחים בהם ללא רחם. החייל נפוץ לכל עבר וליזיאס נמלט לאנטיוכיא מוכה ומושפל.

האימפריה היוונית

בינתיים יהודה המכבי כובש את ירושלים ללא קרב ומחדש את עבודת בית המקדש. אלא שאז מתגלה בעיה - כל השמן נטמא בידי הצוררים וכל שנותר הוא פח שמן אחד קטן. כולנו מכירים את הנס שהתרחש כשהספיק לכל השמונה ימים עד שהכינו שמן נוסף ועל הנס הזה אנו חוגגים את חנוכה ולזכרו אנו מדליקים נרות.

השמונאים

אנטיוכוס השתולל מזעם. הוא לא הורגל לתבוסה, קל וחומר שלא מידיהם של קומץ יהודים קטן ולא מאומן. הוא לא יודע איך לאכול את העלבון הצורב ומכריז על גיוס כללי. הוא מגייס שמונים אלף חיילים מאומנים, ומחליט שהפעם הוא עולה בעצמו בראש הצבא הענק. בשלב הזה מגייס אנטיוכוס לעזרתו את נשק יום הדין. מפלצת מלחמתית שהובאה מהמזרח, צבא פילי מלחמה אדירים שמשקל כל אחד מהם כמה עשרות טונות.

קרב יוני

הקרב מתחיל - וזה היה קרב של פעם... מלא בצרחות, תרועות ושאגות מלחמה. סוסי המרכבה המלכותית נבהלו מהרעש והתרוממו על רגליהם האחוריות אנטיוכוס ניסה בכל כוחו להיאחז בדלתות המרכבה אך לא הצליח הוא נפל וגלימתו נתפסה בדלתות, הסוסים המשיכו לרוץ מדורבנים ע"י השאון הכבד ואנטיוכוס הקיסר האדיר נגרר ונחבט על האדמה הסלעית בעוצמה עד שכל עצמותיו נשברו והתרסקו...

היוונים ליקקו את פצעייהם. הם התכנסו מחדש ומינו את בנו בן השמונה של אנטיוכוס למלך.

ליזיאס המשנה למלך שכבר טעם את טעם הכישלון מידי צבאו של יהודה המכבי מחליט שזהו! נגמרו המשחקים! הוא מקבץ סביבו צבא עצום של מאה אלף חיילים גיבורים שמונים אלף פרשים רוכבים על סוסים ועשרות פילים. הוא יוצא לדרך ונשמר מפני הפתעות ומארבים. הוא מסדר את הקווים בצורה יוצאת דופן.

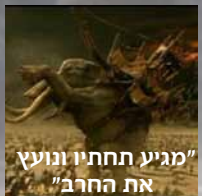
יהודה השקיף ממקום המארב שהכין בהרים הצופים על בקעת בית סוחרה. לאחר מספר שעות הוא מבחין ביחידות החלוץ של צבא היוונים כשהם באים לסרוק את הגזרה. הם מוכרעים בדממה, במהירות וביעילות. יהודה חולש על העמק וממתין...

אחד מן הצופים בפינה המערבית היה הראשון שהבחין, למרות שכולם שמעו את הרעש לפני. רעש עמום של מאות אלפי רגליים אנושיות ופרסות סוסים, רגליים שהונעו ע"י רגש נקם עז ותחושת השפלה ועלבון. רגליים שהחליטו: לעולם לא עוד! הצופה הבחין במרחק בארבע נקודות קטנות שהלכו והתקרבו מרחוק הם ניראו כענק מפלצתי שיורד על העמק כשהוא נוהם ברוגז. וככל שהתקרב הוא נראה מפחיד יותר.

ליזיאס סידר בכל שורה ארבעה פילים עצומים בגודלם. על כל פיל היה מבנה עמוס צריחים ובכל צריח עמד הכן קשת מומחה שהתכוון לשלוח חץ אחר חץ לעבר המטרה, לירות בלי לפספס! מסביב לכל פיל עמדו אלף חיילים לובשי שיריון חמש מאות פרשים ומרכבות שחוברו להם חרמשים שקצרו כל מי שניסה להתקרב ולחבל בפיל....

ברכה מימי החשמונאים

"מגיע תחתיו ונועץ את החרב"

אלעזר החורני, האח הקטן המשפחת המכבים, צפה יחד עם אחיו על הצבא הענק שהתקדם לעברם לפתע הבחין אלעזר באחד הפילים באמצע המערך שהיה מקושט בצורה יוצאת דופן עולה בדעתו שזהו פילו של ליזיאס והוא מחליט להכריע את הקרב עוד קודם שהתחיל ע"י הריגתו של ליזיאס. הוא מחרף את נפשו, יורד במורד ההר ומתחיל להתקדם לכיוון הפיל. היוונים מזהים אותו ומנסים להילחם בו בכל כוחם, אך הוא קוצר אותם בהמוניהם. הוא מפלס את דרכו אל הפיל מגיע מתחתיו ונועץ את החרב בכל כוחו בקרביו של הפיל עד שהחרב מגיעה אל ליבו. הפיל קרס תחתיו וקבר את אלעזר החורני. יש עדויות ששם מצא את מותו ויש מכותבי התקופה שמעידים שיהודה וחייליו הצליחו למוצאו לאחר הקרב ולהצילו.

בסופו של דבר, ליזיאס נכנע וכורת חוזה שלום עם יהודה ואחיו, ומאשר את עצמאותה הדתית והמדינית של ארץ ישראל.

א"א לסכם את הדברים בצורה טובה יותר: "מסרת גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וזדים ביד עוסקי תורתך"

חנוכה שמח!

נערך ע"פ הספר מעיין המועד

מפרשי התנ"ך ו-

ראיון חג עם הרב אליהו

"רק מי שלא עושה, לא טועה" וגם, האם ה

ראיון: הלל עזרא

תמונות: דוד מור

אבל לא ברובד הפשט, אלא בעומק ובמה שעומד מאחורי העובדות. חשוב שלא נערב את התחומים ונלמד פשט, ואח"כ דרשות חז"ל. חלק משמעותי מההשפעה של התורה נמצא דווקא בפשט, וחבל לוותר עליו."

כשהרב אומר 'פשוטו של מקרא' הרב מתכוון שאם כתוב דבר מסוים בתורה וחז"ל אמרו אחרת, זה אומר בעצם שמה שאנחנו מבינים זה מה שקרה, וחז"ל דיברו על עומק הדברים?

"כן. חז"ל מדברים על העומק של הדברים והם, לפעמים, השתמשו בשפה של עובדות."

אפשר דוגמא?

"וודאי. ישנם דברים שברור שחז"ל לא דיברו על הפשט. תיקח כדוגמא את המדרש שאומר שמה היה גבוה עשר אמות ופרעה היה גבוה אמה. קשה לדמיין באיזו זווית היה משה צריך לעמוד כדי לדבר עם פרעה... אני לא מאמין שזו כוונת חז"ל. על כגון זה אמר המהר"ל פעמים רבות, שדברי חז"ל הם תמיד במושכל ולא במושג."

ומה עושים עם המקומות שהם ממש סותרים לכאורה את מה שנאמר?

"המקומות היחידים שאני רואה סתירה כזו הם במסכת שבת דף נ"ה, שם מובאת שורה של מקרים שעליהם אומרים חז"ל "כל האומר... אינו אלא טועה". יש שם סידרה של כמה כאלה. המקומות הללו דורשים עיון אמיתי, ולא כאן מקומו. אבל אי אפשר לראות בזה את הפתרון לבעיות שעוררת. בפרט לגבי הסיפור המפורסם ביותר, מעשה דוד ובת-שבע. שם הגמרא לא עוסקת בפן המוסרי שבעניין. היא לא שאלה איך קרה שדוד עשה דבר כזה, אלא איך יצא לו לחטוא באשת איש. הגמרא מסכמת, שדוד ביקש לעשות ולא עשה. דהיינו, הוא מצד עצמו רצה ותכנן לחטוא באיסור החמור של אשת איש, אלא שההשגחה העליונה סידרה את הדברים באופן שבסוף היא הייתה גרושה. כלומר חז"ל התקשו בשאלה שאינני יודע אם מישהו מאיתנו היה שואל אותה, ולא שאלו בכלל את השאלה שלנו כואבת. דברי חז"ל לבדם אינם נותנים לך מספיק כלים להבין דמות כמו דוד. דוקא שליטה במרחבי ספר שמואל ותהילים לפי פשוטם, תעזור לך לענות על השאלות הקשות האלו, ולקבל תמונה טובה יותר על חסידותו של דוד. זהו תפקידך כלומד תנ"ך."

הציות לדברי חז"ל לא נובע מהחסינות שלהם לטעות

נכון. אבל כשאתה נותן לאנשים להבין עצמאית את התנ"ך, אתה מגלה שכל אדם מפרש את זה אחרת.

"וביחס לפירושי חז"ל זה לא קורה!?! (בצחוק...) גם שם יש לנו הרבה ויכוחים איך להבין את דבריהם... מי שקשה לו לחיות עם עמימות, הוא לא מספיק בוגר. אנחנו חיים בעולם שלא הכל ברור, וגם התורה היא לא ברורה לחלוטין. גם שם יש שאלות ואי הבנות. כנראה הקב"ה בחר לתת את התורה דווקא לבני אדם העלולים לטעות. אם כן, בפירוש אסור ללמוד לבד תורה, אלא רק עם חברים שיודעים ומבינים. אדם חייב תמיד להיות חשוף לביקורת חיצונית כדי שלא יטעה."

זה נוגע לכל בן אנוש? גם אנשים גדולים כמו משה רבינו לא חסינים בפני ביקורת?

"כן. כל בן אנוש טועה. על משה אמרו בגמ', בא לכלל כעס בא לכלל טעות. זה בוודאי יותר נדיר אצל אדם כמשה רבינו, אבל בעיקרון זה קורה לכולם. החזון איש אומר: "כי האדם כולו שגיא". וכוונתו לומר, שכל אדם טועה, אף אחד לא יכול להימלט מזה, והטעות היא לא אסון. גם אדם גדול. מי שלא רוצה לטעות פשוט לא יעשה כלום... הקב"ה ברא את האדם בצורה שהוא טועה לפעמים ולא יצר אותנו כמלאכים. האם יש מישהו שמעלה על דעתו שיש אדם שלא טועה?"

סביב הרב והפורום המפורסם של יום חמישי בשיבת 'דרך השם', סובבות הרבה שמועות שונות בנוגע לכל מיני אמרות של הרב. חלקן, יש לציין, סותרות זו את זו. באנו לכאן היום כדי להעמיד דברים על דיוקם ולהבהיר את דעתו של הרב.

שני הנושאים המדוברים הם: א. המקום של חז"ל והמדרשים בלימוד התנ"ך. ב. מה שאוהבים הליטאים לכנות "דעת תורה" ("דעסטיירה" בלעז). מהי באמת ההגדרה של המושג "דעת תורה", ואיך אנחנו אמורים לתפוס את המושג הזה

(הרב מעקם את פרצופו באי נוחות, נראה שהוא לא שש לפתוח את הנושא השני)

***

האם באמת הרב טוען שהלימוד הראשוני של התנ"ך צריך להיות עצמאי לחלוטין ללא מפרשים, אפילו ללא רש"י?
"בהחלט!"

למה?

"אני אענה לך. אבל אני חושב שהשאלה האמתית היא לא, למה ללמוד תנ"ך ללא מפרשים, אלא מדוע לחשוש ללמוד אותו ללא מפרשים. התורה היא ספר של הקב"ה שניתן לנו, ולא נראה לי שהיא עלולה להזיק, גם אם נקרא אותה ללא עזרים נוספים... התורה שבכתב היא המקור העיקרי לאמונה, דבקות בד' ויראת שמים. זה הספר שניתן כדי לקרב אותנו לקב"ה. החשש הגדול מנזקים שיגרמו לנו מתורת ד', אינו מובן לי."

התנ"ך נכתב על מנת שילמדו איתו, לא על מנת שרק הרבנים יעיין בו

אני חושב שהסיבה היא, כי בלי מפרשים הרבה מהדמויות בתנ"ך יוצאות מושחתות מהיסוד. דוגמאות כגון דוד ובת שבע, או דוד שמסר את בני שאלו לגבעונים שרצחו אותם. או המלך, שלמה שאסף נשים מכל העולם. בלי מפרשים קשה מאד להבין את התנ"ך.

"ראשית, צריך לציין שאת רוב הבעיות עליהם אתה מדבר, חז"ל לא ניסו לפתור, ובחלק מן המקרים הם יצרו, לכאורה, בעיות נוספות. אין ספק שהבעיות הללו הן לפעמים קשות, ודרוש להפעיל מחשבה ולהתאמץ לפתור אותן. האם מפני שיש לנו קשיים בהבנה, נחליף את התורה או נסגור אותה? אין לנו ברירה אחרת. זוהי התורה שהקב"ה נתן לנו, ואיתה אנו חייבים לחיות. רק משם נשאב קדושה והארה. כשאתה מגיע ואומר שבלי חז"ל אי אפשר ללמוד תנ"ך, זהו, בעצם, סוג של הרגעה. אל תהיה מוטרד מהבעיות כיון שבכל מקרה אנחנו לא מסוגלים להבין, וחז"ל כבר הבינו. הבעיה היא שאנחנו רוצים וצריכים להבין."

בגלל החשש שהעלית, אכן קיימת גישה שכלל לא ללמוד תנ"ך. והגישה הזו לא יכולה להיות נכונה כי הקב"ה נתן את התנ"ך על מנת שכל ישראל ילמדו אותו, ויקבלו ממנו יראת שמים, ולא על מנת שרק הרבנים יעיין בו. גישה נוספת שבאה לטפל במצוקה זו, טוענת שאנחנו בעצם לא יכולים להבין את המקרא, ואנחנו צריכים תיווך מתמיד בהבנת התורה. וזה לא נכון, כי לא רק הרבנים צריכים ללמוד. ברוב הבעיות גם חז"ל לא מטפלים, וכנראה הם התכוונו שאנחנו נתייגע עליהם לבד.. דווקא מי שמתרגל בלימוד הפשט, יש לו יותר כלים להבין ולהתמודד עם הקשיים."

אז הרב בעצם טוען שאין חשיבות לדברי חז"ל?

"חס וחלילה! חז"ל הם התורה שבעל פה עצמה, מהם קבלנו את הכל. גם את החובה ללמוד מקרא קבלנו מהם, ומהמפרשים. המפרשים הראשונים כולם לימדו אותנו שאפשר להבין את הפשט גם בניגוד למה שנראה בטעות כדברי חז"ל. דרשות חז"ל בפירוש מוסיפים על המקרא,

"דעס-תיירה"...

מאיר פייבלזון שליט"א
רב פייבלזון חושב שכדאי להצביע ל'מרצ'.

אם כן, נשאל שאלה הפוכה. הרי הרבנים ששואלים אותם שאלות קריטייות בחצי דקה, יודעים שאין להם זמן לשמוע את פרטי המקרה, אז למה הם עונים?

"הם מסתמכים על הנתונים שמביא להם השואל. אולי הם מאמינים שאלו הנתונים ולכן הם עונים. אני מכיר אדם שבכוונה מציג לפני הגר"ח קנייבסקי נתונים חלקיים, כדי לכוון אותו לתשובה מסוימת. האדם הזה בטוח שהוא תמך את רב חיים לענות תשובה אלוהית בגדר "צדיק גוזר והקב"ה מקיים". אבל האדם הזה בפירוש גורם למכשלה. הוא כורה בור לעצמו. כשאדם רוצה לשמוע תשובה נכונה, הייתי אומר שעדיף שישאל גדול שמקבל מקסימום עשר אנשים ביום, ויש לו מספיק זמן לשמוע את כולם."

אז זה לא בגלל דבר האלוהים שבפיו, או גזירת צדיק, אלא בגדר אדם חכם שגם יש לו סייעתא דשמיא עם הכלים שיש לו כאדם עם דעת תורה.
"נכון. זה לא חוש נבואי או משהו כזה. ודאי שלא זו הסיבה לבוא לשאול את הרב."

אוקיי. אבל יש מספיק אנשים שבאמת מאמינים בכוח נבואי שיש לרבנים מסוימים. חלקם ממש יתרגזו לקרוא את הדברים האלה.
"חבל מאד..."

על החזון איש, למשל, מסופר שהוא אמר לרופא איך לנתח ראש של מישהו והרופא הצליח בעקבות דבריו של החזון איש.

"אני במקרה מכיר את הסיפור מכלי ראשון. בהתחלה שמעתי אותו כמון ובאמת התפלאתי איך החזון איש ידע מה צריך לעשות, הרי הוא לא למד רפואה. עד ששמעתי את זה מבעל המעשה, הרב משה גרילק, שבא לשאול על דודה שלו. הסיפור היה שהרופא אמר שהוא יודע איך צריך לטפל בבעיה, אבל הוא לא יודע איך אפשר להגיע לאזור הזה במוח. גרילק הגיע לחזון איש לשאול מה אפשר לעשות, והחזון"א אמר לו לשאול את הרופא אם יש ברשותו ספר ברוסית שמלמד את האנטומיה של הראש. הוא קיבל את הספר, עבר עליו כל הלילה. לאחר שלמד את החומר היטב הוא שרטט לרופא שרטוט שמורה על אופציה מסוימת, וביקש לשאול מהי דעת הרופא על הרעיון. הרופא אמר שזה באמת רעיון מעניין, והוא יעשה משהו דומה, והניתוח אכן הצליח."

כלומר, לא החוש הנבואי או מקורות תורניים לימדו אותו את מה שהוא אמר בסוף, אלא החכמה שלו ללמוד תוך זמן קצר אנטומיה של הראש. זה, אגב, שולל את הדעה שאומרת שאפשר ללמוד כל תחום מדעי מהתורה.

"המקור לדעה הזאת, הוא מהרמב"ן בהקדמתו לפירוש התורה, אך חשוב לזכור שהרמב"ן שם סייג את דבריו וכתב שרק שני אנשים בהיסטוריה ידעו להוציא כל דבר מהתורה, משה ושלמה. בפירוש לא כל אחד. הרמב"ן והרמב"ם עצמם שהיו תלמידי חכמים לפי כל קנה מידה, לא למדו את הידע הרפואי שלהם מהתורה. הם למדו אותו מהיוונים. הרמב"ן אומר שהיו דברים בפזיקה שהוא הבין מתוך התורה בצורה מסוימת, ולאחר שהוא למד את התיאוריה של היוונים הוא נאלץ לקבל את דבריהם, ולפרש את התורה בדרך אחרת."

להצביע למרצ זו בעיה חמורה יותר מאי ציות לדעת הרבנים

דבר נוסף שרציתי לשאול, בנוגע לרבנים בדורנו. האם באמת כל דבר שאומר הרב, יש חובה לשמוע לו?

"בעל ספר החינוך סבור כך להלכה, אבל זו דעת יחיד. עיקר ההלכה שרק לסנהדרין, או לכל חכמי ישראל יש תוקף כזה. אבל יש כאן עניין פרקטי. וודאי שצריך לשמוע לאדם חכם. אם אדם אינו מציית לרופא, האם הוא עבר בזה איסור? יש חובה בתורה לשמוע לרופא? יש היגיון פשוט שאסור המשך בעמוד הבא

אז יוצא שנתא יכול להגיד משהו שהוא בעצם טעות, ולא הספיק לתקן את זה, עד שמת. ואז אנחנו לומדים את הטעות שלו.

"קודם כל, הש"ס אינו יצירה של אדם אחד, גדול ככל שיהיה. אם טעה אחד החכמים, מן הסתם חבריו לא קבלו את דעתו. מצאנו בגמ' שאמרו על דברי רב אשי: הא דרב אשי בדותא היא. לדברי רב אשי אין שום מקום. מסקנת התלמוד היא הסכמת אלפי חכמים, ועליה אנו נשענים בפסק ההלכה, כמו שכתב הרמב"ם בהקדמתו למשנה תורה.

החובה שלנו לציית להוראות חז"ל היא עניין עקרוני. זה לא בגלל שהם לא יכלו לטעות. הציית לדברי חז"ל הוא מפני שלחז"ל הייתה סמכות לפרש את התורה ולבאר כיצד יש לקיים את המצוות. התורה נתנה להם את הסמכות הזו. אבל אנחנו חייבים להבין שאף מערכת אנושית לא חסינה מפני טעויות, גם לא סנהדרין. וודאי שעושים כל מאמץ שלא תקרה טעות, וגם חז"ל היו חכמים מופלאים בצורה בלתי נתפסת, אבל זה יכול לקרות, לפחות ברמה העקרונית. יש בתורה פרשה שלימה העוסקת במקרה של טעות של הסנהדרין, שהכשילה את העם בחטא. ומקריבים ע"ז קורבן שנקרא "פר העלם דבר של ציבור". כלומר, גם התורה הכירה בזה שקורות טעויות, ואין הבטחה לאף אחד לא לטעות, ואעפ"כ נתנה סמכות לסנהדרין. והסיבה שאנחנו שומעים לדברי חז"ל כי זהו הסדר שהתורה קבעה, ולא דווקא בגלל שהם תמיד צודקים. למרות שבלי ספק הם ידעו תורה באופן נפלא ונשגב מהשגתנו."

"צדיק גוזר והקב"ה מקיים"!!

אבל יש כזה מושג שמה שגוזרים חז"ל למטה זה אוטומטית נהיה נכון גם למעלה, כמו "צדיק גוזר והקב"ה מקיים".

"זה לא כל כך קשור לפסק הלכה. אבל אם כבר נכנסת לזה, הגר"ח קנייבסקי שליט"א אמר שהוא לא מכיר מקור כזה..."

אז מי אמר את זה?

"אני לא יודע, אבל זה לא חז"ל... בחז"ל כתוב שיש בידיהם הסמכות להחליט מה לעשות, לא להחליט מהי האמת. צריך לשים לב למה שנאמר במשנה במסכת עדיות, שכאשר הסנהדרין פוסקים הלכה הם כותבים לצד פסק ההלכה גם את דעת המיעוט, כדי שחכמי הדורות הבאים יוכלו לבדוק שוב את הסברות ולהחליט מה נראה להם הגיוני יותר (זה נאמר לפני חתימת התלמוד, כאשר ההכרעה הייתה בסנהדרין)."

ומה שאומרים שהקב"ה שם בפה של צדיק דבר מסוים יש לזה מקור?
"באיזה עניין זה נאמר?"

בעניינים אישיים שאדם מתייעץ עם ת"ח.

"זה נכון שלפעמים יש לתלמיד חכם סייעתא דשמיא להגיד דבר נכון. אבל יש גם דוגמאות שנאמרו דברים לא נכונים שגרמו טעות.

אז מה הרעיון לשאול תלמיד חכם, הרי לפי דברי הרב, לא תמיד הוא צודק?

"שואלים אותו, כי הוא אדם חכם, שלמד הרבה תורה ויש לו הרבה ניסיון ושכל להבין. גם המדרגה שלו בתורה נותנת לו כלים להסתכל על העניין מנקודת מבט תורנית. לכן, באמת, כאשר שואלים חכם, כדאי ללכת למי שיש לו מספיק זמן לשמוע את פרטי הבעיה. רצוי שהחכם אותו שואלים יכיר אישית את האדם שבא להתייעץ איתו. במצב שתלמיד חכם נדרש לענות תשובה בחצי דקה, לא תמיד יש לזה ערך רציני..."

דעת תורה אינה קשורה לנבואה

לעשות שטויות. אין לי בעיה שמשתמשים עם הפסוק "ועשית" כחלק מתעמולה, שהרי הרעיון הוא נכון, אבל זו איננה אמת הלכתית. וודאי כאשר אין תמימות דעים בין החכמים, אי אפשר להחיל כאן חיוב הלכתי."

אז בעצם הרב אומר שאין איסור הלכתי להצביע למפלגה כמו "מרצ" אם אני חושב שהיא מקדמת את האינטרסים שלי.

"להצביע למפלגה חילונית זו בעיה חמורה הרבה יותר מאשר לא לציית להוראת חכמים. זה נתינת כח לעוקרי היהדות. אבל אין קשר לציית לגדולי הדור. הגרא"ל שטיינמן שליט"א אמר כך במפורש בכנס בחירות לפני תקופה קצרה. שכל אדם יקח אחריות למעשיו ויצביע למי שהוא חושב שעושה דברים מועילים. כלומר, הוא אמר לכל אדם להפעיל שיקול דעת ולא ללכת אחרי העדר. הוא גם בסוף הביע את דעתו שהוא חושב שמפלגה מסוימת היא הראויה לכך, אבל הוא לא נתן הוראה הלכתית להצביע לאותה מפלגה."

אז אדם שהצביע למפלגה אחרת, לא עבר על ההלכה של 'ועשית'...

"שוב, השאלה הראשונה היא על הצעד עצמו אם הוא מועיל או מזיק. להזיק ליהדות או לציבור זו עבירה חמורה. מצד הוראת החכמים אין כאן

עבירה הלכתית. אולי זו עבירה על רוח ההלכה."

השאלה היא כמה המושג 'רוח' מחייב אותי...

"זו שאלה נכונה. אבל נראה לי שיהודי רוצה לעשות דברים נכונים, לאו דווקא אם זו חובה. רוח ההלכה זה נקרא כשחכמים אומרים משהו, יש לזה ערך כדעה תורנית, אבל לא כפסק הלכה. אם הם רוצים להגיד הלכה הם מפרסמים את זה כפסק."

משפט סיכום.

"לימוד התורה הוא עיקר חיינו. ממנו נקח כח ודעת לעבוד את ד'. אבל הלימוד חייב להיות רציני. אם אתה לא מבין, אל תקבל תשובה שלא נראית לך. לא של רש"י, לא של חז"ל, ולא של אף אחד אחר. כל עוד שלא הבנת, יש לך קושיה. כשחז"ל אומרים משהו שלא נראה לך, זכותך וחובתך לשאול ולנסות להבין. אין לנו ספק שדבריהם נכונים, אבל הקושיה אינה מתיישבת. צריך לעמוד כדי שאני יוכל להבין. כל אדם צריך להבין את התורה על פי הכלים שלו כי החיים שלו תלויים בהבנת התורה. זה הכל."

תודה רבה!

הרב ארי מור

שו"ת SMS מורחב לחנוכה

שאלה: העבודה שלי מתחילה לפני השקיעה ונגמרת לקראת חצות, מתי עלי להדליק נר חנוכה, לפני השקיעה או מאוחר בלילה?

תשובה: אם תוכל תמנה שליח שידליק עבורך בזמן ההדלקה, ואם לא, תדליק אחרי העבודה ותוודא שאחד מבני הבית או הישיבה ער.

שאלה: מי שגר בקומה גבוהה למעלה מעשרים אמה, האם עדיף שידליק בפתח חדר המדרגות למטה או בחלון?

תשובה: נחלקו בזה הפוסקים, והעולם נהגו להדליק בחלון.

שאלה: אנו מתארחים בשבת חנוכה אצל ההורים, מה לעשות עם הדלקת נרות במוצאי שבת?

תשובה: תדליק בבית ההורים ותשתדל לשהות עם הנרות חצי שעה.

שאלה: כמה סופגניות אפשר לאכול בלי להתחייב בברכת המזון?

תשובה: תלוי בגודל ומרקם הסופגניות ואי אפשר לתת בזה שיעור ע"ג הכתב, אבל מסתבר שאם אוכל פחות משתים אינו מתחייב בברכת המזון.

שאלה: אני שומע שיעורים בהלכות שבת, ובהמון מקרים אני שומע שיש מחלוקת בהלכה בין המחמירים למקילים, ואין לי מסורת כיצד לנהוג. מה עלי לעשות?

תשובה: עשה לך רב שתנהג על פי פסיקותיו, בין לקולא ובין לחומרא.

שאלה: אני עובד כל יום מהצהריים עד 10 בלילה. מה עלי לעשות עם הדלקת נרות חנוכה?

תשובה: תמנה שליח שידליק בשבילך במנורה שלך בזמן הדלקת הנרות, או שתשתתף עם מישהו בכסף בנרות שלו והוא ידליק גם בשבילך בזמן הדלקת הנרות.

שאלה: האם צריך להדליק נרות חנוכה בחנות שנמצאת ברחוב ראשי?

תשובה: אם אינך בעל החנות, לא. אם הינך בעל החנות עשה שאלת חכם.

שאלה: 'דמי חנוכה' חייבים במעשר כספים?

תשובה: כן.

שאלה: על איזה בגד חש צריך לברך שהחיינו?

תשובה: כל בגד, מלבד בגדים תחתוניים ונעליים.

"כדאי להודות ולהלל לשמך הגדול" מסיבת חנוכה בהשתתפות רבני הישיבה תערך ביום א' בשעה 20:30 כולם נקראים להשתתף

בני הישיבה ורבניה משתתפים בשמחתו של הבחור החשוב מעמודי התווך של הישיבה **אשר גדי** לרגל אירוסיו עב"ג יה"ר שיזכו לבנות את ביתם באושר ובשמחה על ערכי הדרך מאחלים בני הישיבה